

Závoti Józsefné (szerk.):

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA A SPEKTUSAI II. Tanulmánykötet

Závoti Józsefné (szerk.):

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI II.

Tanulmánykötet

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI II.

Tanulmánykötet

Szerkesztette:
Závoti Józsefné

A tanulmánykötet szerzői:

Babai Zsófia
Csiha Tünde Noémi
Frang Gizella
Giczi Barnabásné Fehér Ágnes
Gödéné Török Ildikó
Kéri Katalin
Kovácsné Vinkovics Éva
Molnár Csilla
Pásztor Enikő
Révész József
Révészné Pálfi Krisztina
Somogyi Anett
Varga László

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
SOPRON, 2023

Felelős kiadó:

Prof. dr. Fábrián Attila a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztő:

Dr. Závoti Józsefné PhD egyetemi docens

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Szerzők:

Babai Zsófia – Dr. Kovácsné Vinkovics Éva

nyelvtanár, tanársegéd,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Giczi Barnabásné Fehér Ágnes egyetemi tanársegéd, Soproni

Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Gödéné dr. Török Ildikó ny. főiskolai docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Dr. Molnár Csilla PhD egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Révész József egyetemi tanársegéd,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Művészeti és Sporttudományi Intézet

Somogyi Anett egyetemi tanársegéd,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Művészeti és Sporttudományi Intézet

Csiha Tünde Noémi

egyetemi tanársegéd, Soproni Egyetem,

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Dr. Frang Gizella PhD egyetemi adjunktus,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Prof. Dr. Kéri Katalin egyetemi tanár,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Dr. Pásztor Enikő PhD egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Révészné Pálfi Krisztina művésztanár,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Művészeti és Sporttudományi Intézet

Dr. habil Varga László egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Lektor:

Tengerdi Antal, c. egyetemi docens Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

ISBN (print) 978-963-334-486-6

ISBN (pdf) 978-963-334-487-3

DOI: <https://doi.org/10.35511/978-963-334-487-3>

A kötet felhasználására a CC – Creative Commons ezen rendelkezései vonatkoznak:

CC BY-NC-ND 4.0, Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd!

További felhasználás esetén a szerzőre hivatkozni kell.

A webes hivatkozások utolsó kontrollja és a kötet lezárásának dátuma: 2023. 04. 20.

Borítókép:

Értelmileg érintett felnőttek napközi otthonában egyetemi hallgatók és gondozottak által készített kéznyomat-montázs.

Fotó: Németh Tamás

Nyomdai munkák: Lóvér-Print Nyomdaipari Kft, Sopron, Ady Endre u. 5

**A kiadvány támogatója: MTA Soproni Tudós Társaság
Pedagógiai Szakbizottság**

Tartalomjegyzék

Előszó	7
<i>BABAI ZSÓFIA – DR. KOVÁCSNÉ VINKOVICS ÉVA</i> METHODISCHE EMPFEHLUNGEN FÜR DEN FREMDSPRACHENERWERB VON LEGASTHENIKER*INNEN	8
<i>CSIHA TÜNDE NOÉMI:</i> INTENZÍV ÉS VÁLTOZATOS MOZGÁSOS CSELEKVÉSEKKEL A VILÁG MEGISMERÉSÉÉRT ÉS AZ EGÉSZSÉGES SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSÉRT – A DRÓN KOORDINÁCIÓS KÉPESSÉG-FEJLESZTŐ HATÁSA AZ ÓVODÁS ÉS A KISISKOLÁS KORÚ GYERMEKEKRE	19
<i>FRANG GIZELLA:</i> COVID MINT FEJLŐDÉSI HÁTRÁNY A BÖLCSÖDÉS KOROSZTÁLYBAN.....	27
<i>GICZI BARNABÁSNÉ FEHÉR ÁGNES:</i> ATTITÜDVIZSGÁLAT AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN AZ AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ GYEREKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSÉRŐL	46
<i>GÖDÉNÉ TÖRÖK ILDIKÓ:</i> TEGYÜNK MEG MINDENT EGY EMBERSÉGES, MEGÉRTŐ, ELŐÍTÉLETMENTES, EMPATIKUS VILÁGÉRT!	59
<i>KÉRI KATALIN:</i> A SIKETNÉMÁK ÉS VAKOK NEVELÉSÉNEK KEZDETEI SPANYOLORSZÁGBAN	66
<i>MOLNÁR CSILLA:</i> TRAUMA ÉS FELEJTÉS ÁBRÁZOLÁSA EGY KORTÁRS FILMBEN	78
<i>PÁSZTOR ENIKŐ:</i> INKLUZÍV SZEMLELETFORMÁLÁS A MIGRÁCIÓ VONATKOZÁSÁBAN	86
<i>RÉVÉSZ JÓZSEF:</i> A ZENEI KREATIVITÁS TRANSZFERHATÁSAI	110
<i>RÉVÉSZNÉ PÁLFI KRISZTINA:</i> SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS AZ INTERAKTÍV KONCERTPEDAGÓGIA ESZKÖZEIVEL	122
<i>SOMOGYI ANETT:</i> KENYERES ELEMÉR ÉS A „KISDEDNEVELÉS”	129
<i>VARGA LÁSZLÓ:</i> KISGYERMEKKOR – A BOLDOGSÁG KULCSA.....	140

Gödéné Török Ildikó: Tegyük meg mindent egy emberséges, megértő, előítéletmentes, empatikus világért!
In: Závoti Józsefné (szerk.): A segítő pedagógia aspektusai II.: Tanulmánykötet.
Soproni Egyetem Kiadó, Sopron, 2023, 59-65.o

*

Gödéné dr. Török Ildikó

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

TEGYÜNK MEG MINDENT EGY EMBERSÉGES, MEGÉRTŐ, ELŐÍTÉLETMENTES, EMPATIKUS VILÁGÉRT!

A világ nagy és törékeny, sokan vagyunk benne, 8 milliárdan, de mindannyian mások vagyunk. Eltérő külsővel, érzelmekkel, gondolattal, más-más életszemlélettel. Különböző dolgokat szeretünk vagy nem szeretünk, elhatárolódunk tőlük. Ez a mi világunk!

Heather Clark írja: A földi élet csak egy felesillanó pillanat a végtelenségben. A múlandóság aranyporával bevont, egyedülálló kincs. És mi olyan szerencsések vagyunk, hogy részesei lehetünk ennek.

Tudatában vagy ennek? Gondolj csak bele! És fogadd el! Nem értem néhányan közülünk miért döntenek úgy, hogy bizonyos embereket, akik az életnek ugyanezt a drága ajándékát kapták, nem lehet elfogadni. Én ezt nem tudom elfogadni.

(downegyesulet.hu/olvasosarok/tudastar/szemleletformalas/inspiralo-idezetek) (2022.dec.7.)

Az elfogadásról

Egymás elfogadása, a türelem, a nyitottság nagyon fontos, lényeges fogalmak az ember életében. Meg kell tanulnunk eszerint élni nekünk felnőtteknek, hisz tudjuk, hogy a toleranciára való képesség a gyerekekkel még velük születik. A mesék pedig remek kapaszkodót tudnak nyújtani abban, hogy megtartsuk ezt az ösztönösen bennünk élő tudást - vallja Kádár Annamária, akit a Tolerancia Világnapján kérdeztek meg e témában.

A mesepszichológus szerint magunk és mások elfogadását, tiszteletét, a különbözőséget a mesei szimbólumokon keresztül lehet megtanítani. Azonban, hogy ezt megtanuljuk, szükség van arra felnőtteknek, gyerekeknek egyaránt, hogy a meséken keresztül találkozzunk az előítéletekkel, a tudatlansággal vagy akár a megaláztatással.

(pszichoforyou.hu/mesekkel-egy-elfogadhatobb-vilagert-kadar-annamaria-ajanlasi/2022.dec.7)

Erre találunk elfogadható, tanulságos példákat Lázár Ervin A Négyszögletű Kerek Erdő kötetében. A meseregény tizenegy mese füzére, melyeket a szereplők személye tesz egységessé, de önállóan is kerek történetet alkotnak.

A Négyszögletű Kerek Erdő az otthona az emberi tulajdonságokkal felruházott állatoknak. Az itt lakók mind elmenekültek az igazi világból, ahol otthontalannak, kitzsítottnak, meg nem értettnek, fölöslegesnek érezték magukat. Itt nincsenek elvárások, mindenki saját maga lehet, és mindenkit elfogadnak olyannak, amilyen.

A meseregény központi figurája Mikkamakka, aki megszökteti a rászorulókat az igazi világból. "Ez a dolgom" – mondja szerényen. Az író is ő menekíti ide a „Szomorúság” elől, hisz ez a hely védelmet nyújt minden bajtól. Mikkamakka aztán megismerteti az író, bennünket az itt élőkkel.

Bruckner Szigfriddel, a cirkuszi oroszlánnal, aki öreg volt, nem kellett már senkinek. Az ő életén keresztül megismerhetjük a sikeres ifjú életből az öregség, az elhagyatottság, magára hagyottság szomorú életútját. Van egy rossz tulajdonsága, „nagyhangú”, de jó lenne, ha mindenki csak úgy lenne nagyhangú, ahogy ő – vélekedik Mikkamakka.

Ló Szerafint, a kék lócsodát azért kellett kimenekíteni, mert más, mint a többi, ugyanis az emberek nem szeretik azt, aki más, aki elüt a "normálistól".

Az erdőben él Aromo, a fékezhetetlen agyvelejű nyúl is, aki azért szökött meg, mert nyúlfutásra oktatták a főokos kövérek. Őt is meg akarták változtatni, hogy más legyen. A kövérek szerint a teknősbéka ismeri, tudja az igazi nyúlfutást. Ebből lett elege, átugrott a kerítésen. „Isten veled nyúlfutásra oktató tanfolyam! (Lázár, 1995, 9.o.) Úgy futott, mint a nyúl, hiába üldözték, nem érték utol, itt találkozott Mikkamakkával, azóta él ő is A Négyszögletű Kerek Erdőben békében, háborítatlanul.

Aromo és Ló Szerafin történetén keresztül az egyformává alakító, másságot nem tűrő magatartást ismerhetjük meg.

Vacs kamati a szeleburdi szerzet, aki nem tartja be az ígéreteit. Elkésik, elfeledkezik a másoknak tett ígéretekről. Ha valami eszébe jutott, máris elfelejtette, hogy mit ígért, ezzel nagyon sok bánatot okozott a barátainak. Minden este megbánta azt, amit aznap rosszul csinált, sírdogált, így Mikkamakka őt is idehozta.

Nagy Zoárd a lépkedő fenyőfa, aki világfelfedező útra indult, mert nem találta a helyét, mert örök nyugtalanság űzi. Nem is volt olyan hely, ahova nem jutott el, de egyszer csak érezte, hogy

fáj a szíve az otthon után, visszavágyott a régi életébe. Hazament, de otthon már nem találta azt meg, amit otthagyt. Nagy Zoárd a nyugtalan, az elvagyódó, ezért szomorú.

Szörnyeteg Lajos nem egy szépség, de nem is lángész, de ha valami bajod van, mindenkinél hamarabb észreveszi és megpróbál segíteni. Ő úgy került A Négyszögletű Kerek Erdőbe, hogy az emberek a bolondját járatják vele, kihasználták. Találkozott Mikkamakkával, azóta lakik az erdőben.

Dömdödöm, mikor rájött a szeretet szó elcsépelet voltára, hogy mennyire nem fejezi ki a szó igaz, valódi tartalmát, azóta csak ennyit hajlandó mondani: dömdödöm.

A kislány, aki mindenkit szeretett torokszorító mese. Brunella, a mese főhőse az gondolja magáról, ha ő mindenkit szeret, akkor őt is szeretik. Szeretetével megszelídítette a Tigrist, a Medvét, a Rettenetes Háromkerekű Pakuk madarat, sőt a vadászt is. Ő azonban Brunella gyermeki naivitását kihasználva megtudja, hol élnek a megszelídített barátok s elpusztítja őket. A patak szavai döbbsentik rá Brunellát arra, hogy nem elég csak szeretni, jól kell szeretni.

„- Szervusz, patak – mondta –, látod semmi bajom se lett. Mindenkit szeretek, és engem is szeret mindenki.

Ekkor egy lövés dördült... Eldördült a második lövés... a harmadik...

A kislány térdre esett, keservesen sírt, könnyei a patakban hullottak. A víz zavaros lett a könnyeitől.

– Most már sohasem láthatod magad bennem – mondta szomorúan a patak –, csak talán akkor, ha behunyod a szemed. (Lázár, 1977, 93-94.o.)

A meseregények említett szereplői arra tanítanak, hogy merjük vállalni önmagunkat, félelmeinket. Jó lenne olyan úgy világban élni, ahol mindenkit önmagáért fogadnak el, nem akarják átformálni, ahol szeretet, tolerancia uralkodik. A főszereplő Mikkamakka pedig követhető mintát ad segítőkészségből. Arra is példát mutatnak az erdő lakói, hogy bár különbözőek, de ez nem lehet gátja a barátságuknak és egymás elfogadásának.

Szegedi Katalin Lenka című meseregénye is az elfogadásról és a megtalált barátságról szól. A mű főhőse Lenka, a dundi kislány, aki magányosnak kirekesztettnek érezte magát a külseje miatt, naphosszat csak rajzolgat. Akkor is rajzolt, amikor édesanyja benyitott hozzá a szobába.

„- Mit kuksolsz itt benn a szobában ezen a szép napon? Menj ki a térre, szaladgálj egy kicsit te is a barátaiddal!

– Nem megyek! Különben sincsenek barátaim! A gyerekek nem akarnak játszani velem, csak csúfolnak, mert... mert ... dagi vagyok - mondta, és bánatosan lehorgasztotta a fejét.” (Szegedi, 2010, 4.o.)

Édesanyja kérésére, biztatására elindul barátokat keresni, de nem jár szerencsével, a gyerekek kicsúfolják.

„– Nem is tudnál te ugróiskolázni! Barátkozz csak a malackáddal, Rőfike! – azzal kuncogva ott hagyták”. (Szegeci, 2010, 8.o.)

„– Nesze, itt ez a hullahoppkarika, már ha egyáltalán beleférsz...! - azzal Lenkára vetettek egy karikát, és vihogva elszaladtak.” (Szegeci, 2010, 13.o.)

„– Tee? – nyerített föl az egyik fiú. – Na, gurulj csak odébb, mielőtt még bajod esik! -azzal hátat fordított Lenkának és egy jól irányzott lövéssel egyenesen berúgta a labdát a kapuba.” (Szegeci, 2010, 17.o.)

Sem az ugróiskolát játszó, sem a karikázó lányok, de a futballozó fiúk se fogadják be Lenkát. A külseje alapján elutasított kislány esélyt sem kap arra, hogy megismerjék őt. A gyerekek kegyetlenek tudnak lenni egymáshoz.

Az elutasított, bánatos kislány magányosan rajzolni kezd az aszfalra, amikor megáll mellette Palkó, a rolleres kisfiú, aki álmélkodva figyeli Lenka rajzait. „– Honnan tudsz te ilyen szépen rajzolni?”(Szegeci, 2010, 21.o.)

Palkó nem a kislány külsejére, hanem a rajzaira figyel fel. Felajánlja Lenkának, hogy játsszanak, rollerezzenek együtt, így kezdődik kettejük barátsága.

Andersen A rút kiskacsa című meséjéből a kicsúfolt, háttérbe szorított gyerek erőt meríthet, visszanyerheti önbizalmát, elfogadhatja önmagát olyannak, amilyen valójában. Ehhez azonban hit, elszántság és kitartás kell.

A mese főhősének születése pillanatától nehéz, keserves sorsa volt. Csalódást okozott édesanyjának, az egész baromfiudvar kicsúfolja, szörnyülködik rajta, és amikor szeretett édesanyja sem akarja többé látni, elhagyja otthonát. Vándorol, sehol sem fogadják be, senkitől sem kap szeretetet. Egy napon azonban, amikor megpillantja magát a tó víztükrében, rájön, hogy ugyanolyan gyönyörű hattyú, mint azok a madarak, akiket gyönyörködve, irigykedve bámult. „Boldog volt, nagyon boldog, de még sosem fuvalkodott fel, mert a jó szív sohasem kevély. Arra gondolt, mennyit üldözték és csúfolták, most pedig mindenki a szépséges madarak legszebbikének mondja. Az orgonabokor ágai lehajoltak hozzá, megsimogatták, melegen, nyájasan sütött a tavaszi nap, a fiatal hattyú szíve csordultig telt örömmel. Megrázta finom tollait, karcsú nyakát magasra emelte, és forró hálával mondta: „Álmodni sem mertem volna ennyi boldogságról, amikor még rút kiskacsa voltam.” (Andersen, 1959, 19.o.).

Kamarás István Világverseny a berekben című meseregényében arra figyelmeztet bennünket, hogy mindenki teljesítményét önmagához képest mérjük.

A meseregény hősei állatok, akiket antropomorfizál a szerző. A földigiliszta, *lubricus terrestris*, barátja, a kiszolgált sűrűlókefe –, aki antennának használja sikálógyökereit – segítségével szerez tudomást arról, hogy távolugróverseny zajlik a berekben. Így, mint a mesebeli hősök elindul, hogy megnyerje a versenyt, ami reménytelennek tűnik, hisz a békával, a nyúllal, a kenguruval kell összemérnie az erejét. Ám amikor a sokadik ugrósorozat után is a vendég kenguru a győztes, a közönség követelésére a „versenybíróság úgy találta, hogy az igazság fontosabb, mint a szabály, s beleegyezett egy ráadásba.” (Kamarás, 1999, 16.o.) Mert az igazság, az van, volt és lesz. Nem az az igazság, ha az nyer, aki a legnagyobbat ugorja, hanem az, aki túlugorja, vagyis legyőzi önmagát. „Mindenki nyer, aki legyőzi önmagát. Ebben a versenyben pedig az, aki túlugorja önmagát. Mit csodálkoztok? Ugorjatok! Próbálkozzatok! Figyeljétek a jeleket, és ugorjátok túl! (Kamarás, 1999, 30.o.)

A fogyatékoságról

A fogyatékosággal élők iránti empátia mindenki számára elengedhetetlen. Meg kell tanulnunk, hogy a fogyatékoság nem ijesztő, az élet része.

Eline Snel holland meditációs terapeuta szerint “Minél többet észlelsz abból a világból, amit az ítékezés nem homályosít el, annál többet fogsz látni. [...] Abban a pillanatban, hogy csapongó elmédet vissza tudod fogni, és az érzékeidet ítékezés nélkül tudod használni, a világot egészen máshogy fogod látni.”

A fogyatékkal élők nem várnak mást a környezetüktől, mint őszinte kapcsolatokat, természetességet, elfogadást. Méltóságot és helyet a közösségben.

A mindennapok során azonban láthatatlan falak zárják el őket a többségtől, bizonyos értelemben ők is kirekesztettek. Elfogadásuk elősegítése a Magyar Máltai Szeretetszolgálat egyik küldetése. (Bartos, 2018)

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat kiadásában jelent meg Bartos Erika *Őrangyal, Mesék az elfogadásról* című könyve. A kötet négy mesét tartalmaz, amelynek szereplői valamilyen fogyatékosággal élő gyerek. Valamennyi történet az ő mindennapjaikról, életükről, nehézségeikről szól. Négy fogyatékkal élő gyerek, akiket a társaik megpróbálnak bevonni a játékaikba. Elgondolkodtató, érzékenyítő történetek. Az első történet Samu, a kerekesszékes kisfiú életébe enged bepillantást. A második mese főhőse Lili, a vak kislány, aki a kezével látott. „Nem látta a világot, viszont hallotta a hangokat, érezte az ízeket és illatokat, kezével pedig kitapintotta az anyagokat, és felismerte a formákat.” (Bartos, 2021, 21.o.)

Történt egyszer, hogy Lili véletlenül feldöntötte óvodatársa építményét. Lett ebből sírás, sértődés, ám az óvónő segíti megértetni, elfogadtatni Lili másságát. Eszter, az óvodatárs barátsága jeleként egy angyalkát ajándékoz Lilinek.

„– Ez egy őrangyal. Tedd az ágyad mellé, és ő vigyázz majd rád – mondta kedvesen Eszter.

Lili gyengéden megtapogatta az angyalkát.

– Nagyon szép! Köszönöm! – Suttogta és megölelte Esztert.

Az őrangyal azóta is ott áll Lili ágya mellett. Lili minden este megsimogatja és arra gondol, hogy a kis bábu valóban vigyáz rá. Mert az Angyalka maga a barátság, a gondoskodás és a szeretet. (Bartos, 2021, 33-42.o.)

Végezetül Lázár Ervint hozom segítségül, aki a modern magyar gyermekirodalom legnagyobb mesemondója. Mesevilágában szeretet és tolerancia uralkodik. Alapmondanivalója: képesek vagyunk megváltozni és megváltoztatni az életünket a legfontosabb érzelem, a szeretet által. Lázár Ervin szerint a szeretet megtanulható és megtanítható, élni nélküle nem érdemes, nem lehet, egymásra odafigyelve és egymást segítve képesek vagyunk olyan világot teremteni, amely átsegít bennünket a nehézségeken.

„Gyerekkoromban, az alsórácegresi nagyszederfa alatt hallottam egy történetet. Nem hinném, hogy abban a pillanatban, amikor elhangzott megértettem volna minden ága-bogát. De a gyermekkorban hallott történetek együtt növekszenek velünk: virágot hoznak, kiteljesednek, gyümölcsöt érlelnek. Semmi más nem kell hozzá, csak meg kell őrizni őket. Én őrizgettem máig, éppen itt az ideje, hogy elmondjam...

Most már, idők múltával, azt is tudom, hogy arról szólt a mese, hogy a világban mindenkire rá van bízva valami. Valami nagyon fontos, amivel el kell jutni az Üveghegy elé, s aki az Üveghegy elé akar jutni, annak ismernie kell testvérét, anyját, nagypját, tudnia kell, hogy az Üveghegy vára mindenki előtt nyitva áll, csak szeretet és tiszta szív kell hozzá.” (Lázár Ervin: Az élet titka; cultura.hu/lazar-ervin-az-elet-titka/2023.jan.30.)

Bibliográfia

1. Andersen, Hans Christian (1959): Mesék. Naszs Ksiegarnia, Warszawa, 119.o.
2. Bartos Erika (2021): Őrangyal. Móra Könyvkiadó, Budapest, 20., 33-42.o.
3. Eline Snel gondolatát idézi Unger Erika (2020): Mesék az elfogadásról (május 1.). In: <https://pszichoglobusz.blogspot.hu/2020/05/01/mesek-az-elfogadasrol>
4. Kamarás István (1999): Világverseny a berekben. Ciceró Könyvkiadó, Budapest, 30.o.
5. Lázár Ervin (1977): A Hétfejű Tündér. Móra Könyvkiadó, Budapest, 93-94.o.
6. Lázár Ervin (1995): A Négyszögletű Kerek Erdő. Osiris Kiadó, Budapest, 9.o.
7. Lázár Ervin (2016): Az élet titka. Cultura A Kulturális Magazin. In: <https://cultura.hu/kultura/lazar-ervin-az-elet-titka/> (december 22.)

8. Széles-Horváth Anna interjúja Kádár Annamáriával (2021): Mesékkal egy elfogadóbb világért (november 16.). In: <https://pszichoforyou.hu/mesekkel-egy-elfogadobb-vilagert-kadar-annamaria-ajanlasi/>.
9. Szegedi Katalin (2010): Lenka. Csimota Könyvkiadó Kft., Budapest, 4., 13., 17., 21.o.
10. Rejtett kincsek, Down Egyesület.
In: <https://downegyesulet.hu/olvasosarok/tudastar/szemleletformalas/inspiralo-idezetek>